

UYKUDA HAREKET BOZUKLUKLARI

Dr. Nida Fatma Taşçılar

Medipol Üniversitesi Hastanesi, Nöroloji Kliniği, İstanbul

ICSD_III'te Uyku ile ilişkili hareket bozuklukları başlığı altında yer alan bozukluklar ile AASM versiyon 2.5'teki ve daha önceki versiyonlardaki hareket kurallarındaki bozukluklardan (Örn RBD) ve bunlara uygulanan testlerden bu oturumda bahsedilecektir.

Huzursuz Bacaklar Sendromu (HBS)

HBS, bacakları (uzuvları) çok şiddetli karşı konulamayan hareket ettirme ihtiyacı ile şekillenen duysal-motor bir bozukluktur. Erişkin hastalardaki (12 yaşından büyük) tanı kriterleri:

A.Hasta, genellikle bacaklarında hareket etme ihtiyacına eşlik eden veya onu ortaya çıkartan rahatsız edici veya hoş olmayan bir histen yakınır.

1. Hareket etme ihtiyacı veya hoş olmayan his yatma oturma gibi istirahat veya hareketsiz kaldığı dönemlerde başlar veya kötüleşir.
2. Hareket etme ihtiyacı veya hoş olmayan his, yürüme veya germe gibi hareketle, en azından aktivite devam ettiği süre boyunca, kısmen veya tamamen geçer.
3. Hareket etme ihtiyacı veya hoş olmayan his akşamları veya geceleri kötüleşir veya sadece bu zamanlarda ortaya çıkar.

B.Yukardaki bu özellikler yalnızca başka bir tıbbi durumla veya davranışsal durumla (Örn. Bacak krampları, pozisyonel rahatsızlık, miyalji, venöz staz, bacak ödemi, artrit, ayak vurma alışkanlığından) açıklanamaz.

C.HBS semptomları endişe stres, uyku bozukluğu veya mental, fiziksel, sosyal, mesleki, eğitimsel, davranışsal veya diğer önemli işlevsel alanlarda bozukluk meydana getirir.

HBS tanısındaki destekleyici kriterler ise; aile öyküsü, dopaminerjik tedaviye iyi yanıt ve polisomnografide periyodik uzuv hareketlerinin bulunmasıdır. HBS'de PLM uykuda (PLMS) veya uyanıklıkta (PLMW) meydana gelebilir. SİT'teki PLMW indeksi 40'ın üzerindedir.

Uykuda Periyodik Uzuv Hareket Bozukluğu (PLMD)

PLMD tanısı için polisomnografide PLMS kriterlerini karşılayan hareketlerin olması, PLMS indeksinin çocuklarda 5/st'in, erişkinlerde 15/st'in üzerinde olması ve PLMS klinik belirgin uyku bozukluğu veya mental, fiziksel, sosyal, mesleki, eğitimsel, davranışsal veya diğer önemli işlevsel alanlarda bozukluk meydana getirir. PLMS ve semptomlar halihazırdaki başka bir uyku bozukluğu, tıbbi veya nörolojik bozukluk, ruhsal bozuklukla açıklanamaz.

PLMD tanısı HBS, REM uykusu davranış bozukluğu, narkolepsi ve tedavisiz OSAS varlığında konulamaz. Sadece RBD'de REM'de PLMS devam eder. PLMS'te bacak aktigrafisinde onaylanmıştır.

Uyku ile İlişkili Bacak Krampları

Uyku sırasında kas veya kas gruplarının, özellikle baldırın veya ayağın küçük kaslarının, ani, güçlü istemsiz kasılması ile oluşan ağrılı duylardır. Uyanıklıkta veya uykuda ortaya çıkabilirler.

PSG'de periyodik olmayan gastroknemius EMG aktivite patlamalarını gösterir.

Uyku ile ilişkili Diş Gıcırdatma (Bruksizm)

Tanı kriterleri: A. Uykuda düzenli veya sık diş gıcırdatma sesi varlığı, B. Şunlardan biri veya fazlası vardır: 1. Yukarıda anlatılan şekilde olan uykuda diş gıcırdatma ile uyumlu anormal diş aşınması, 2. Geçici sabah çene kası ağrısı veya yorgunluğu; ve/veya temporal baş ağrısı; ve/veya yukarıda anlatılan şekilde olan uykuda diş gıcırdatma ile uyumlu çene kilitlemesi

Uyku ile ilişkili Ritmik Hareket Bozukluğu**(Vücut sallama, baş vurma, baş döndürme, vücut döndürme, jactatio capitis nocturna, jactatio corporis nocturna),**

Tanı Kriterleri: **A.**Hasta büyük kas gruplarını içeren tekrarlayıcı, stereotipik, ritmik motor davranışlar gösterir.**B.**Hareketler baskın olarak uykuyla ilişkilidir, şekerleme veya yatmaya yakın veya birey uykuluyken veya uykudayken olur. **C.**Davranışlar aşağıdakilerden en az biriyle kendisini gösteren belirgin bir şikayete neden olur: a) Normal uykuyu bozma, b)Günlük fonksiyonlarda belirgin bozulma, c)Kendi kendini yaralanma veya gerekli önlemler alınmazsa yaralanma olasılığı, **D.**Ritmik hareketler başka bir hareket bozukluğu veya epilepsi ile açıklanmaz.

İnfanın Benign Uyku Miyoklonisi, Uyku Başlangıcında Propriospinal Miyoklonus, Uykuda gözlenen izole semptomlar, normal varyantlardan da bahsedilecektir.